

2018-04-25

TJÄNSTESKRIVELSE
AFN 2018/149

Arbets- och företagsnämnden

Upphörande av kundval samhällsorientering och samverkan med Centrum för samhällsorientering i Stockholms län

Förslag till beslut

1. Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att kundvalet samhällsorientering upphör från och med 31 augusti 2019.
2. Arbets- och företagsnämnden beslutar att ingå överenskommelse om samverkan kring samhällsorientering med Centrum för samhällsorientering i Stockholms län från och med 1 september 2019, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att kundvalet samhällsorientering upphör. Beslutet innebär deltagande i den samordnade upphandlingen av samhällsorienteringen via Centrum för samhällsorientering i Stockholms län.
3. Arbets- och företagsnämnden beslutar att delegera beslut om godkännande av upphandlingsdokument samt tilldelningsbeslut gällande upphandling av samhällsorientering inom Centrum för samhällsorientering i Stockholms län till enhetschef på arbets- och företagsenheten.

Sammanfattning

Samhällsorientering är en lagstyrd utbildning för nyanlända invandrare i syfte att underlätta nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorientering ska omfatta minst 60 timmar och ge utrymme för dialog och reflektion. Från den 1 december 2010 är det kommunen som ansvarar för att ge samhällsorientering till nyanlända invandrare.

Sedan 2010 samarbetar samtliga kommuner i Stockholms län, förutom Nacka kommun, kring samhällsorienteringen utifrån en samverkansöverenskommelse. Samverkan sker genom ett gemensamt kansli, Centrum för samhällsorientering i Stockholms län (CSO), och genom en samordnad upphandling av samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare i de samverkande kommunerna. Centret tar bland annat emot anmälningar, sätter ihop kurser och beställer utbildningar.

Nacka kommun har tidigare ingått i CSO men lämnade samarbetet 2013 och införde istället ett kundval inom samhällsorienteringen. Kundvalet har i september 2018 funnits i fem år. Med anledning av detta genomförde kommunen under hösten 2017 en fördjupad utvärdering av kundvalet. Utvärderingen, liksom ordinarie verksamhetsuppföljning, visar bland annat att kommunens anordnare har utmaningar med att erbjuda samhällsorientering på de i sammanhanget mindre språken. Det förekommer också att anordnare inte kan erbjuda samhällsorientering på modersmål för de större språken.

Analysen pekar på att kundvalet inte klarar att leverera undervisning på efterfrågat undervisningsspråk i tillräckligt hög utsträckning samt att det finns andra kvalitetsbrister som inte kan undanröjas. Analysen pekar också på att verksamheten vid CSO har utvecklats sedan kommunen lämnade samarbetet och att det finns både kvalitetsmässiga, administrativa och ekonomiska fördelar med ett kommungemensamt samarbete via CSO.

Mot bakgrund till detta är förslaget att arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att kundvalet samhällsorientering upphör från och med 31 augusti 2019 och att arbets- och företagsnämnden beslutar att ingå överenskommelse om samverkan kring samhällsorientering med CSO från och med 1 september 2019. I samverkan ingår medverkan i upphandling av samhällsorienteringen för kommande avtalsperiod.

Ärendet

Bakgrund

Samhällsorientering är en lagstyrd utbildning för nyanlända invandrare. Syftet med utbildningen är att underlätta nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Varje kommun har ansvar för att nyanlända erbjuds minst 60 timmars samhällsorientering. Utbildningen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Målet är att deltagarna utvecklar kunskap om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna, om den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt, hur samhället är organiserat samt om praktiskt vardagsliv. Samhällsorienteringen ska i möjligaste mån bedrivas på modersmålet eller ett annat språk som deltagaren behärskar väl. Vid behov ska tolk anlitas.

Det finns tre målgrupper som samhällsorienteringen kan delas in i; 1) de som omfattas av etableringslagen, 2) den utökade målgruppen som innefattar anhöriginvandrare som omfattas av lag (2017:596) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare, samt 3) den övriga målgruppen, exempelvis arbetskraftsinvandrare. Den övriga gruppen är inte obligatorisk och kan beslutas av enskilda kommuner. Kommuner får statlig ersättning för målgrupp 1 och 2. Personer som inte passar in i dessa målgrupper får läsa

samhällsorientering om kommunen de bor i anser att det vore gynnsamt för personen att läsa kursen. Kommunerna får ingen statlig ersättning för detta.

I Stockholms län har samtliga kommuner förutom Nacka kommun samordnat samhällsorienteringen genom ett gemensamt kansli, Centrum för samhällsorientering i Stockholms län (CSO). Håbo kommun i Uppsala län är också ansluten till CSO. Centret tar emot anmälningar, sätter ihop grupper och beställer utbildningar. Stockholms stad är administrativt ansvarig kommun för CSO.

Nacka kommun har tidigare ingått i CSO, men arbets- och företagsnämnden fattade den 22 februari 2012 beslut om att från och med 31 augusti 2013 stå utanför samverkan (AFN 2012/19–050). Kommunen fattade sedan beslut om att införa ett kundvalssystem för samhällsorienteringen från och med 1 september 2013. Motivet till införandet var en önskan att uppnå kortare ledtider och ge individen möjlighet att komma till snabbare försörjning och på så sätt förenkla för medborgare i Nacka att snabbt etablera sig i samhället. Kommunen såg också fördelar med att anordnare inom svenska för invandrare (sfi) erbjuder samhällsorientering och att individens planering gällande undervisning av samhällsorientering och sfi kan ske på samma plats och på så sätt maximera kundens undervisningstid genom minskad restid.

Samhällsorienteringen har i september 2018 drivits som ett eget kundval i fem år. Med anledning av detta, och de förbättringsområden som framkommit i kommunens systematiska kvalitetsuppföljning av samhällsorienteringen, valde kommunen under hösten 2017 att göra en fördjupad utvärdering av kundvalet. I den framkom flera utmaningar med nuvarande kundvalssystem.

Samhällsorientering i Nacka kommun

I syfte att förbättra integrationsarbetet har kommunen utvecklat uppdraget inom samhällsorientering enligt följande:

- Alla personer som är folkbokförda i kommunen har rätt att läsa samhällsorientering.
- Kommunen erbjuder ett utökat kursmoment som omfattar fyra timmar undervisning Nackakunskaper i Nacka stadshus.
- Anordnare inom samhällsorienteringen har möjlighet att använda hälsokommunikatörer genom Stockholms läns landsting (Transkulturellt Centrum).

Uppföljning och utvärdering av resultat för samhällsorientering i Nacka

Kommunen följer kontinuerligt upp samhällsorienteringen inom ordinarie process för uppföljning av verksamheten under arbets- och företagsnämnden. Under 2017 deltog 463 personer i samhällsorienteringen.

Vid arbets- och företagsnämndens sammanträde i september 2017 lämnades en redovisning från kvalitetsuppföljningen våren 2017 av anordnare som erbjuder samhällsorientering, se bilaga 1. I den redovisas att det tar för lång tid innan en person som ansökt om

samhällsorientering påbörjar kursen, ledtiden 2016 var i genomsnitt 30,5 dagar från anmälan till kursstart. Det överstiger kommunens mål som är 14 dagar. Ledtiderna varierade mellan anordnare. En förklaring till ledtiden är att anordnare har svårigheter att erbjuda samhällsorientering på vissa språk vid små volymer.

Under 2016 var kurstiden för samhällsorienteringen i genomsnitt 66 dagar, motsvarande siffra för 2017 var 61,4 dagar. Efter beslut i nämnden och efter diskussioner med arbetsförmedlingen ska kurstiden vara sex till tio veckor. Kurstiden ligger således inom kommunens uppsatta mål.

Kvalitetsuppföljningen redovisade att avbrotten i samhällsorienteringen är relativt låga och att de flesta deltagare är nöjda med samhällsorienteringen. Kvalitetsuppföljningen lyfte dock att kvaliteten i mätningarna av kundnöjdheten kan utvecklas. Enkäterna är inte översatta till olika språk och mätningen sker inte under anonymiserade former utan i närvaro av lärare, vilket kan påverka elevens svar.

Fördjupad utvärdering av samhällsorientering

Under hösten 2017 genomförde kommunen en fördjupad utvärdering av kundvalet samhällsorientering med anledning av att kundvalet funnits i fem år i september 2018, se bilaga 2. Den redovisar bland annat att;

- Flera anordnare har svårigheter att erbjuda samhällsorientering på elevens modersmål
- Det tar ofta för lång tid från anmälan till kursstart
- De flesta kunderna är nöjda med undervisningen
- Flera skolor utvecklar undervisningen och erbjuder olika profiler

Enligt 7 § förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska samhällsorienteringen i möjligaste mån bedrivas på modersmål eller ett annat språk som deltagaren behärskar väl. Vid behov ska tolk anlitas. Enligt förordningen ska samhällsorienteringen ge utrymme för dialog och reflektion.

I tabell 1 nedan redovisas antal elever per undervisningsspråk för perioden mars 2016 – september 2017. Under perioden var det största undervisningsspråket arabiska. Det näst största undervisningsspråket var engelska följt av svenska.

Tabell 1. Undervisningsspråk mars 2016 – september 2017

Språk	Antal elever
Arabiska	179
Engelska	27
Svenska	24
Dari	19
Tigrinja	13
Swahili	5
Somaliska	3
Pashto	2
Bengali	1
Portugisiska	1
Ryska	1
Saho	1
Totalt	276

Vid registrering till samhällsorientering fyller deltagaren i vilket undervisningsspråk denne önskar utifrån en prioriteringsordning, ett till tre. Språk ett är modersmålet och det som deltagaren önskar undervisning på, språk två är det språk som deltagaren i andra hand önskar få undervisning på och tre är det språk som deltagaren i tredje hand önskar få undervisning på.

Den fördjupade utvärderingen redovisar att det finns personer som inte fått samhällsorientering på det språk de önskat i första hand. Av de personer som önskat arabiska i första hand fick 85 procent samhällsorientering på arabiska. Av de personer som önskat tigrinja i första hand fick 47 procent samhällsorientering på tigrinja. När man tittar på statistiken för vad personer önskat sig i andra hand kan lyftas att de största språken var engelska, svenska och persiska. Av de personer som valt engelska som andrahandsval var det 50 procent som fick undervisning på engelska. Av de som valt svenska som andrahandsval fick 30 procent undervisning på svenska. Fyra personer fick inte undervisning på något av de språk som de önskat.

Generellt klarar anordnare inom samhällsorientering väl att erbjuda undervisning på de i sammanhanget större språken, men har svårigheter att erbjuda undervisning på de i sammanhanget mindre språken. Ett skäl till detta är att det rör sig om många språk men ett färre antal personer, vilket medför utmaningar för anordnarna att skapa tillräckligt stora grupper av elever och bedriva kostnadseffektiv undervisning.

I de fall anordnare inte kan erbjuda undervisning på önskat språk kan tolk anlitas. Enligt anordnare är tolkinhyrning kostsamt utifrån de checknivåer som kommunen fastställt för samhällsorienteringen. Om anordnaren inte kan erbjuda undervisning på modersmål eller på språk som kunden behärskar är anordnaren skyldig att hitta en annan anordnare som kan erbjuda detta. Det kan medföra väntetid för kunden.

Samhällsorientering inom CSO

Sedan 2010 samarbetar kommunerna i Stockholms län, förutom Nacka kommun, kring samhällsorienteringen utifrån en samverkansöverenskommelse. Samverkan sker genom ett gemensamt kansli, CSO, och genom en samordnad upphandling av samhällsorienteringen för vissa nyanlända invandrare i de samverkande kommunerna. Stockholms stad är administrativt ansvarig kommun för CSO. Syftet med samverkan är att få större deltagarunderlag och möjlighet till en gemensam samverkansyta gentemot externa aktörer, vilket i sin tur bidrar till att såväl lagstiftningens krav som verksamhetens kvalitet kan säkerställas på ett kostnadseffektivt sätt. Centrets uppdrag är bland annat att;

- Ta emot anmälningar
- Sätta ihop grupper och beställa utbildningar
- Anskaffa utbildningslokaler i samverkande kommuner
- Genomföra kvalitetsuppföljningar och driva utveckling av samhällsorienteringen under avtalstiden
- Fungera som en samordnande plattform för kontakter med myndigheter och andra aktörer
- Ta fram och sammanställa rapporter om verksamheten till samverkande kommuner och andra myndigheter

En fullständig beskrivning av centrets uppdrag finns i bilaga 3.

I de samverkande kommunernas ansvar ingår bland annat att informera om samhällsorientering till målgrupperna för kursen, anmäla anhöriginvandrare (utökad målgrupp) till samhällsorienteringen, bedöma rätten till samhällsorientering för individer som ingår i den utökade målgruppen och anmäla dessa till utbildning samt vid behov och mot ersättning tillhandahålla utbildningslokal för samhällsorientering i kommunen. En fullständig beskrivning av kommunernas ansvar finns i bilaga 3.

De samverkande kommunerna sammanträder minst en gång om året och vid särskilda behov. Kommunerna fattar gemensamt beslut om verksamhetsplanen för samhällsorienteringen och strategiska beslut för kommande verksamhetsår.

Till CSO finns en beredningsgrupp vars roll är att fungera som bollplank och beredningsorgan för centret och aktörerna i frågor som rör verksamheten och samverkan. Gruppen sammanträder minst två gånger per termin eller vid behov. I beredningsgruppen ingår representanter från Storsthlm, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, strateger för Koordination Norrort respektive Etablering Södertörn och fyra av de samverkande

kommunerna där två representerar kommuner med högt invånarantal och två kommuner med lägre invånarantal. Kommunerna väljer gemensamt vilka kommuner som ska ingå i beredningsgruppen. Tjänstemännen som ingår i gruppen väljs av respektive kommun och har mandat och insyn i frågor som rör samhällsorienteringen.

Inom CSO erbjuds 72 timmars samhällsorientering där de inledande 12 timmarna innefattar hälsokommunikation. Hälsoblocket bygger, precis som samhällsorienteringen, på dialog och reflektion i grupp. Undervisningen sker på arabiska, tigrinja, engelska, dari/farsi och somaliska. På de kurser som sker på övriga språk genomförs hälsoblocket på svenska med tolk. Detta är någonting som kommer att ändras, under kommande avtalsperiod kommer undervisningen att bedrivas på modersmål även för de mer ovanliga språken.

Hälsokommunikatörerna (kursledarna) är hälso- och sjukvårdsutbildade och anställda av Stockholms läns landsting (Transkulturellt Centrum). CSO arrangerar fortbildningar löpande för samhällskommunikatörerna och hälsokommunikatörerna.

CSO erbjuder flexibla kursupplägg – halvdag, heldag, eftermiddagskurser, förmiddagskurser, kvällskurser och helgkurser – för att underlätta för personer i olika livssituationer att delta i kursen. För deltagare som inte fullföljer kurs erbjuder centret eleven att komplettera ej avslutade kursblock på senare kurs.

Kvalitetsuppföljning av verksamheten sker på olika sätt. CSO genomför årligen ett stort antal besök i klassrummen (29 stycken under 2017), för att identifiera utvecklingsbehov i kursupplägg samt eventuella kompetensutvecklingsbehov hos kommunikatorerna. CSO gör även gruppintervjuer med deltagare, samt telefonintervjuer ett år efter avslutad kurs för att samla in deltagarnas upplevelse av kursen. Kvalitetsuppföljning sker också genom avtalsuppföljning med leverantörer samt genom utvärderingsenkäter på olika kursspråk till deltagare som delas ut till deltagare i slutet av kursen.

Uppföljning och utvärdering av resultat för samhällsorienteringen inom CSO

CSO följer kontinuerligt upp samhällsorienteringen, se verksamhetens årsrapport i bilaga 4. Totalt deltog 4 242 personer i samhällsorienteringen via CSO under 2017. Totalt genomfördes 280 kurser under året.

I tabell 2 nedan redovisas antal kurser per undervisningsspråk. Eftersom 26 kommuner samarbetar kring samhällsorienteringen finns underlag att erbjuda samhällsorientering på i sammanhanget mer ovanliga språk. Under 2017 genomfördes till exempel kurser på pashto, mandarin, mongoliska, bengali och swahili. 192 kurser genomfördes på arabiska och 40 på tigrinja. Tolk användes i fyra kurser, se tabell 2 nedan.

Tabell 2. Antal kurser per språk via CSO 2017

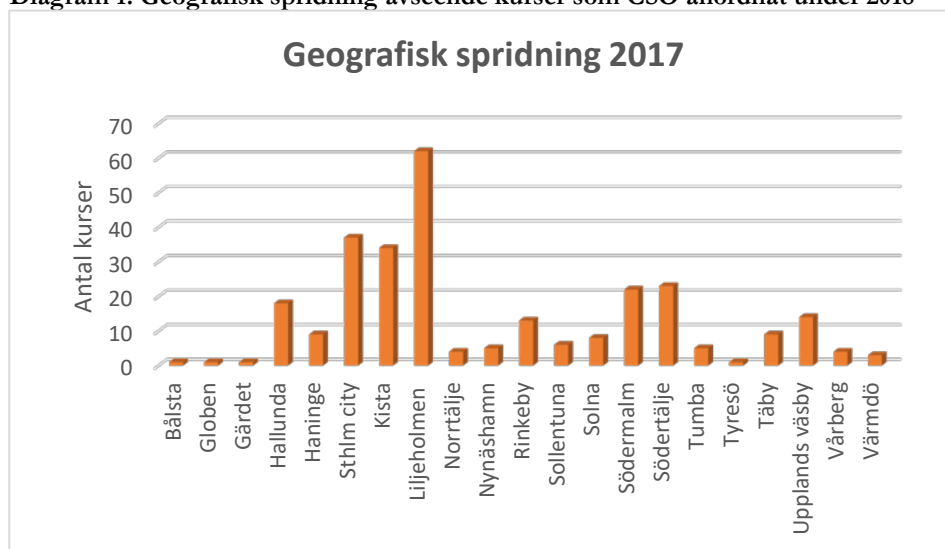
Undervisningsspråk	Antal kurser per språk
Arabiska	192
Tigrinja	40
Farsi	12
Somaliska	7
Engelska	7
Ryska	5
Dari	3
Turkiska	2
Amarinja	2
Franska	1
Spanska	1
Bengali	1
Pashto	1 (med tolk)
Sorani	1 (med tolk)
Lätt svenska	1
Mandarin	1 (med tolk)
Mongoliska	1 (med tolk)
Swahili	1
Thailändska	1
Totalt	280

Källa: Centrum för samhällsorientering

CSO anordnar undervisning på flera ställen i Stockholms län. I diagram 1 nedan redovisas den geografiska spridningen på kurserna under 2017. Exempelvis anordnas ett stort antal av kurserna i Liljeholmen och i Stockholms city. CSO anordnar vid behov och när det finns elevunderlag kurser lokalt. Exempelvis anordnades flera kurser i Värmdö 2017.

Diagram 1. Geografisk spridning avseende kurser som CSO anordnat under 2018

Källa: Centrum för samhällsorientering

CSO har kontinuerliga kursstarter och i regel krävs minst 8–10 deltagare för att starta en kurs, oavsett vart i länet den planeras in. Under 2017 var ledtiden i genomsnitt 48,1 dagar från anmälan till kursstart. Ledtiderna varierar dock beroende på vilket undervisningsspråk eleven önskar. Väntetiderna är kortare för de i sammanhanget mer vanliga språken, och längre för de i sammanhanget mer ovanliga språken. Exempelvis anordnar CSO varje vecka kurser på arabiska och för språk som tigrinja, farsi, engelska, ryska samt somaliska anordnas kontinuerliga kursstarter. Under 2017 hade CSO cirka 7–10 kursstarter varje vecka.

Vidare redovisar CSO att ungefär 70 procent av deltagarna har närvarat minst 61 timmar, varav 30 procent på samtliga 72 timmar. För deltagare som inte fullföljer kursen erbjuder CSO deltagare att komplettera ej avslutade kursblock på en senare kurs.

Utvärderingsenkäter delas ut till deltagare i slutet av kursen. Den finns översatt till samtliga kursspråk. 78 procent av deltagarna ger i enkäten, ett högt värde (6–7 på en sjugradig skala) på frågan om samhällsorienteringen gett en grundläggande förståelse för hur det svenska samhället är uppbyggt och fungerar. 86 procent av deltagarna som genomfört samhällsorientering uppger att de kan rekommendera kursen till andra. 96 procent av kvinnorna ger ett högt värde på frågan om deltagaren genom samhällsorienteringen förstått hur hon kan påverka och delta i det svenska samhället.

Under våren 2018 påbörjar CSO arbetet med upphandling av samhällsorienteringen för kommande avtalsperiod. Nuvarande avtalsperiod sträcker sig till och med 31 augusti 2019 och nästa avtalsperiod gäller för tre år från och med 1 september 2019.

Analys av kundvalsmodellen för samhällsorientering

Svårigheter att erbjuda samhällsorientering på olika språk

Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända fastställer att syftet med undervisningen ska bedrivas så att deltagaren har möjlighet att tillgodogöra sig innehållet och att det finns flera metoder som kan användas. Utifrån den uppföljning och utvärdering som kommunen gjort av samhällsorienteringen inom kundvalet klarar anordnarna generellt undervisningen bra på de i sammanhanget större språken, men har utmaningar med att erbjuda undervisning på de i sammanhanget mindre språken. Ett skäl till detta är att det rör sig om många olika språk men ett mindre antal personer, vilket medför utmaningar med att skapa tillräckligt stora grupper av deltagare och bedriva kostnadseffektiv undervisning.

Kundvalsmodellens avsikt är att individen ska ha möjlighet att välja och byta anordnare. I dagsläget faller dock inte valet inom samhällsorienteringen alltid på individen utan på språkutbudet hos respektive anordnare, rekommendationer från kommunen eller rekommendationer från arbetsförmedlare. När det gäller språk som arabiska är valmöjligheterna större då majoriteten av anordnarna erbjuder undervisning på arabiska. Dock visar statistiken att anordnare inte alltid kan erbjuda undervisning på modersmål ens inom de större språken. När det gäller de i sammanhanget mindre språken kan kundens valmöjligheter vara än mer begränsade. Om vald anordnare inte kan erbjuda undervisning på individens modersmål eller det språk som individen behärskar är anordnaren skyldig att se till att kunden erbjuds detta hos annan anordnare. Det kan således innebära att kunden förflyttas från en anordnare till en annan, vilket kan medföra väntetid för kunden till kursstart.

Långa ledtider

Enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska samhällsorienteringen påbörjas så snart som möjligt efter det att en etableringsplan har upprättats. I Nacka kommun är ledtiderna längre än kommunens uppsatta mål. Dock har Nacka kommun i genomsnitt kortare ledtider än CSO, vilket till stor del beror på att Nacka har löpande antagning och CSO mer fasta kursstarter. Ledtiden är dock oftast kort inom CSO, förutom i de fall med mycket ovanliga språk där kursstarter sker mer sällan.

Genomsnittstiden för att genomföra samhällsorienteringen i Nacka ligger inom kommunens mål. Länsstyrelsen följer årligen upp samhällsorienteringen i länet och följer bland annat upp hur stor andel av dem som omfattas av etableringslagen som slutför samhällsorienteringen inom ett år från att de anmälde till kursstarten, se bilaga 5. I Nacka är det en lägre andel som slutför kursen inom ett år jämfört med kommuner som samverkar genom CSO. För 2017 redovisar länsstyrelsen en siffra på 41–60 procent slutförda kurser för Nacka, jämfört med 81–100 procent för de kommuner som samverkar via CSO, se bilaga 5.

Brister i att säkerställa kvaliteten i undervisningen

Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare fastställer att samhällsorienteringen ska ge utrymme för dialog och reflektion. Att förstå språket är av stor vikt för kundens möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Kommunens uppföljning och utvärdering av samhällsorienteringen har visat att anordnare inte alltid kan säkerställa undervisning på modersmålet eller ett språk som kunden behärskar. I Nacka finns utmaningar med att erbjuda undervisning på det språk som kunden önskat och därför kan anordnare behöva anlita tolk. Att använda tolk försvårar reflektion och dialog och att eleven kan tillgodogöra sig undervisningen på tänkt sätt. CSO använder sällan tolk i undervisningen, under 2017 användes tolk i fyra av 280 kurser.

Personer som läser samhällsorientering i Nacka är generellt nöjda med undervisningen, dock finns brister i metoden för mätning av kundnöjdheten som kan påverka svaren. Personer som läser samhällsorientering via CSO är generellt också nöjda med undervisningen.

Begränsade förutsättningar och utvecklingsmöjligheter inom nuvarande kundval

Utmaningarna med att erbjuda undervisning på de i sammanhanget mindre språken kommer att kvarstå med nuvarande kundval, framför allt vid en minskad volym av personer som enligt lag har rätt till samhällsorientering. Kommunen ska enligt Migrationsverkets årsplanering för 2018 ta emot 304 nyanlända på anvisning av Migrationsverket. Det är en minskad volym jämfört med 2017 då kommunen tog emot 364 nyanlända på anvisning av Migrationsverket.

Förslag att kundvalet inom samhällsorienteringen upphör

Analysen pekar på att kundvalet samhällsorientering inte klarar att leverera undervisning på efterfrågat undervisningsspråk i tillräckligt hög utsträckning samt att det även finns andra kvalitetsbrister som inte kan undanröjas. Samtidigt pekar analysen på flera fördelar med ett kommungemensamt samarbete kring samhällsorientering via CSO. Förslaget är därför att arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att kundvalet inom samhällsorienteringen upphör från och med 31 augusti 2019 och att arbets- och företagsnämnden beslutar att ingå överenskommelse om samverkan kring samhällsorientering via CSO från och med 1 september 2019, förutsatt att kommunfullmäktige beslutar att kundvalet upphör. Beslutet innebär deltagande i den samordnade upphandlingen av samhällsorienteringen via Centrum för samhällsorientering i Stockholms län. Förslaget är att arbets- och företagsnämnden beslutar att delegera beslut om godkännande av upphandlingsdokument samt tilldelningsbeslut gällande upphandling av samhällsorientering inom Centrum för samhällsorientering i Stockholms län till enhetschef på arbets- och företagsenheten.

Det finns både kvalitetsmässiga, administrativa och ekonomiska fördelar med ett kommungemensamt samarbete via CSO;

- Genom CSO finns god beredskap och kapacitet att erbjuda samhällsorientering med hög kvalitet. CSO erbjuder undervisning på olika språk, och kan med anledning av att kommuner samarbetar kring samhällsorienteringen erbjuda undervisning på modersmål och undervisning på de i sammanhanget mindre språken.
- Samhällsorientering via CSO innefattar ett utökat hälsoblock om 12 timmar på modersmål till samtliga deltagare.
- CSO erbjuder kontinuerlig fortbildning till de som undervisar i kursen.
- CSO erbjuder en samordnad plattform och tillhandahåller en gemensam administration kring samhällsorienteringen (ex. olika typer av kvalitetsuppföljningar, planerar och samordnar kursgrupper, anskaffar utbildningslokaler, med mera). CSO driver också årligen flera initiativ för att utveckla samhällsorienteringen.
- Samarbetet genom CSO har visat sig vara ekonomiskt lönsamt. De senaste åren har centret inte fakturerat kommunerna för årets alla tolv månader eftersom kostnad per individ har varit lägre än den statliga ersättning kommunen får.

Vidare bedöms CSO:s verksamhet ha utvecklats sedan Nacka kommun lämnade samarbetet 2013. Ett av skälen till varför kommunen lämnade samarbetet var avståndet för individerna till kurslokalerna. Idag erbjuder CSO många kurser i centrala Stockholm och på Liljeholmen. Merparten av Nackas sfi-skolor ligger utanför Nacka och eleverna tar sig till undervisningen. Idag anordnar också CSO samhällsorienteringskurser lokalt utifrån de behov och elevunderlag som finns, vilket betyder att det finns möjligheter att anordna kurser lokalt i Nacka.

Vidare kan lyftas att samverkan kring samhällsorienteringen via CSO inte påverkar kommunens möjligheter att fortsatt erbjuda samhällsorientering till folkbokförda i Nacka eftersom det är upp till hemkommunen att godkänna vilka som ska få läsa kursen.

Kommunen behöver inför ett upphörande av kundvalet och ett inträde i CSO ta fram en plan och rutin för hur övergången praktiskt ska gå till.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnad med nuvarande checkar inom kundval samhällsorientering

Ersättningen 2018 till anordnare fastställs av de checkbelopp som fullmäktige beslutar, se tabell 3 nedan. Samhällsorienteringen genom kommunens kundval kostar mellan 4 372 kr per person och kurs till 6 472 kr per person och kurs, beroende på vilket språk kunden talar.

Den totala kostnaden för samhällsorienteringen 2017 var cirka 1,86 miljoner kronor, budgeten för året var cirka 3,2 miljoner kronor.

Tabell 3. Checknivåer per språk

Checkgrupp (språk)	Belopp
Arabiska, Spanska, Engelska, Turkiska, Svenska	4 372
Somaliska, Persiska, Tigrinja, Ryska, Thai, Serbiska	4 864
Amarinja, Mandarin	5 246
Övriga och inklusive tolk	6 472

Kostnad för Centrum för samhällsorientering

Det gemensamma kansliet och utbildningarnas kostnader ersätts av de samverkande kommunerna. Varje kommun bär sin del av kostnaderna. Samverkan sker till självkostnadspris. De samverkande kommunerna faktureras av centret tre gånger per år. Ersättning uppgick vid samverkansöverenskommelsens nytecknande den 1 september 2016 till 5 500 kr per person och utbildning, oavsett vilken målgrupp deltagaren tillhör samt vilket språk deltagaren önskar. Kostnaden per kursdeltagare beräknas inte överstiga den nuvarande kostnaden i nästa avtalsperiod.

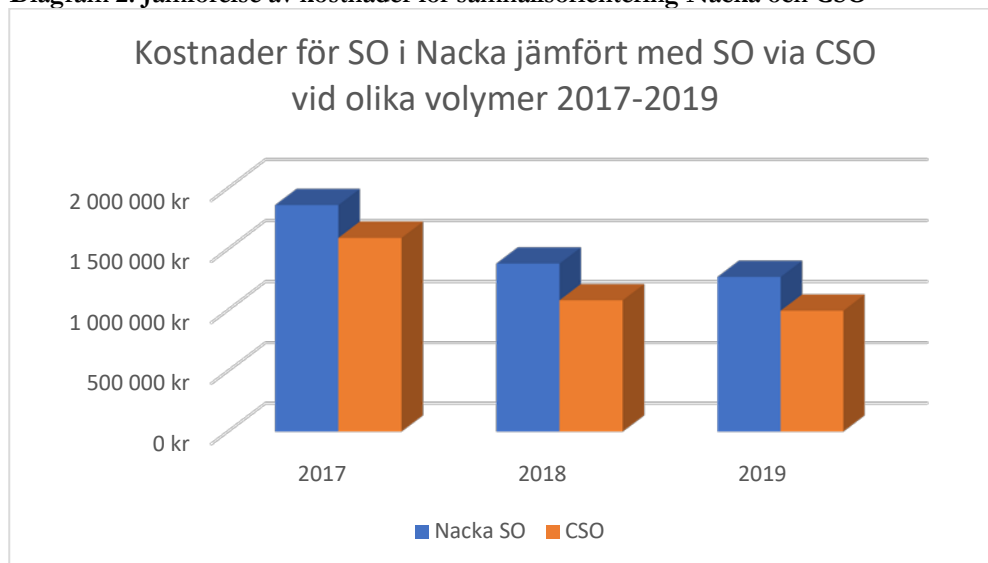
Enligt CSO uppgår kostnaden per kursdeltagare sällan till 5 500 kr. Totalkostnaden för verksamheten 2017 var 15 miljoner kronor vilket ger en snittkostnad på 3 536 kr per kursdeltagare.

Avveckling av kundvalet och inträde i CSO leder till kostnadsbesparingar för Nacka

I diagram 2 nedan jämförs kostnad för samhällsorientering i Nacka och kostnad för samhällsorientering via CSO. Diagrammet visar att en avveckling av kundvalet och ett inträde i CSO skulle leda till kostnadsbesparingar för kommunen. Kostnaden för samhällsorienteringen är lägre per elev för CSO jämfört med kostnaden per elev i Nacka. Det bör också lyftas att i CSO:s kostnader ingår kostnad för 12 timmars utökad hälsokommunikation samt övriga kostnader för CSO. Nackas kostnader är exklusive kostnader för hälsokommunikation och administrativa kostnader.

Idag används minst en halvtidstjänst till administration av samhällsorienteringen i Nacka. Det motsvarar en kostnad på minst ca 325 000 kr per år. Förslaget skulle således också leda till administrativa kostnadsbesparingar för kommunen. Förslaget skulle också innebära effektivare resursanvändning då kommunen inte behöver lägga administrativa resurser på uppföljning av samhällsorienteringen då detta ingår i CSO:s uppdrag.

Diagram 2. Jämförelse av kostnader för samhällsorientering Nacka och CSO

Konsekvenser för barn

Föräldrars kunskap om det svenska samhällets uppbyggnad, struktur och lagstiftning, samt deras möjligheter att navigera i samhället ökar barns förståelse och skapar trygghet.

Bilagor

- Bilaga 1. Kvalitetsuppföljning Samhällsorientering – Verksamhetsbesök våren 2017
- Bilaga 2. Utvärdering av kundvalet samhällsorientering
- Bilaga 3. Överenskommelse om samverkan
- Bilaga 4. Årsrapport 2017 om samhällsorientering
- Bilaga 5. Uppdrag 46 – redovisning från Länsstyrelsen i Stockholms län

Carina Filipovic
 Enhetschef
 Arbets- och företagsenheten

Alexandra Pihl
 Processutvecklare
 Arbets- och företagsenheten